
3

Uitvoering sociale zekerheid

Aan de orde is het **tweeminutendebat Uitvoering sociale zekerheid (CD d.d. 30/06)**.

De voorzitter:

We beginnen met het tweeminutendebat Uitvoering sociale zekerheid. Een hartelijk welkom aan de minister van Sociale Zaken, die in ons midden is, aan de collega's, aan iedereen die thuis meekijkt en ook aan een enkele liefhebber hier op de tribune; dank daarvoor. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Tielen namens de VVD-fractie.

Mevrouw Tielen (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Goedemorgen. Ik begreep dat het vandaag de Dag van de Democratie is, dus hoe fijn om dan ook in ons hart van de democratie even kort het woord te mogen voeren. Niet zo sexy, maar wel ontzettend belangrijk is de uitvoering. We hebben daar vlak voor het zomerreces een goed debat over gehad met deze minister. Daarin bleek al dat ik deze motie, die ik toen aankondigde, zou gaan indienen, dus dat ga ik doen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de uitvoering van beleid van essentieel belang is en er, in lijn met de aanbevelingen van de commissie-Bosman, meer aandacht moet zijn voor de uitvoering bij het bepalen van wet- en regelgeving;

constaterende dat de regering heeft aangekondigd jaarlijks een overheidsbrede rapportage te maken en deze Staat van de Uitvoering aan te bieden aan de Kamer naar voorbeeld van de Public Service Day van de Verenigde Naties;

overwegende dat, hoe informatief ook, rapporten pas gaan leven wanneer de inhoud wordt besproken met diegenen die betrokken zijn bij de uitvoeringsprocessen;

verzoekt de regering om een jaarlijkse Dag van de Uitvoering te organiseren, waarop zij presenteert hoe het overheidsbreed gesteld is met de Staat van de Uitvoering;

spreekt uit dat zij het voornemen heeft om op deze dag breed en intensief in gesprek te gaan met mensen die afhankelijk zijn van en medewerkers die werkzaam zijn bij de diverse uitvoeringsorganisaties,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Tielen en Ceder.

Zij krijgt nr. 657 (26448).

Hartelijk dank. Het past mooi bij de Dag van de Democratie dat we ook tot uitvoering overgaan. Dan komen we bij de volgende spreker: de heer Van Dijk van de PvdA.

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Ik mag hier ook mede namens mevrouw Maatoug van GroenLinks spreken. Wij maken ons grote zorgen over de uitvoering van sociale zekerheid. Want het is inderdaad niet sexy, maar we zien dat het systeem dat we hebben gebouwd, ooit bedoeld om mensen te beschermen, toch heel veel mensen niet beschermt, sterker nog, dat het mensen verder in de problemen helpt. Dat is een groot probleem. Ik denk dat meerdere collega's dat zullen herkennen. Onze mailboxen stromen over van mensen die zeggen: "Waar moet ik nu naartoe? Ik heb namelijk het idee dat wat mij nu toekomt niet terecht is." Ik denk dat een volgend kabinet en wij als Kamer daar echt werk van moeten maken. We hebben afgelopen week gezien dat er door het UWV een fout is gemaakt. Het UWV heeft zelf besloten niet terug te vorderen. Daarvoor was dat natuurlijk wel de normale gang van zaken. Het UWV heeft gezegd: het is onze fout, dus we gaan de 1.200 mensen niet verder in de problemen helpen; we nemen dat op ons en gaan het geld dus niet terugvorderen. In die lijn wilde ik graag het volgende meegeven.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het UWV onlangs heeft besloten om bij specifieke groepen niet terug te vorderen, omdat de reden van terugvordering buiten de invloedssfeer van deze mensen lag;

constaterende dat er op dit moment onderzoek gaande is over ongewenste en schrijnende regelingen in de sociale zekerheid;

constaterende dat het alleen in zeer beperkte gevallen mogelijk is om van terugvordering af te zien;

van mening dat de sociale zekerheid niet op basis van wantrouwen maar op basis van vertrouwen in mensen zou moeten werken;

verzoekt de regering in dit onderzoek de mogelijkheid van het principe "niet terugvorderen, tenzij" mee te nemen, indien de reden van terugvordering buiten de invloedssfeer van de betrokkene ligt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Gijs van Dijk en Maatoug.

Zij krijgt nr. 658 (26448).

Hartelijk dank. Dan gaan we naar de volgende spreker. Dat is de heer Ceder, maar ik zie hem niet in de zaal. We gaan daarom naar mevrouw Simons. Haar heb ik net wel gezien, maar zij is nu ook uit de zaal. Dan komen we bij collega Van

Beukering-Huijbregts van D66. Maar zij heeft nul minuten spreektijd, hoor ik. Dan gaat het heel snel bij dit debat. Dan gaan we naar de heer Van Kent van de SP, voor zijn twee minuten. Hij stond al klaar.

De heer **Van Kent** (SP):

Dank u wel, voorzitter. Heel veel wetten en regels in de sociale zekerheid kloppen niet en deugen niet. Ook in de handhaving gaat er veel mis. Daarom twee moties van de SP.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de SER adviseert de drempel voor arbeidsongeschiktheidsuitkeringen te verlagen van 35% naar 15% teneinde te voorkomen dat arbeidsongeschikte werknemers én geen werk én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben als zij minder dan 35% inkomen verliezen;

overwegende dat de ILO al in 2011 oordeelde dat de ondergrens van 35% te hoog was en op gespannen voet staat met het ILO-verdrag 121;

overwegende dat uit het rondetafelgesprek WIA 35-minners naar voren kwam dat mensen die tussen de 15% en 35% arbeidsongeschikt zijn, grote problemen ondervinden;

spreekt uit dat een verlaging van de arbeidsongeschiktheidsdrempel naar 15% wenselijk is;

verzoekt de regering te inventariseren welke opties er zijn om te voorkomen dat arbeidsongeschikte werknemers én geen werk én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben als zij minder dan 35% inkomen verliezen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Kent en Paland.

Zij krijgt nr. 659 (26448).

De heer **Van Kent** (SP):

Dan een motie die over de handhaving en de controle gaat.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het Inlichtingenbureau oncontroleerbaar is daar het zich onttrekt aan democratische controle en ook niet onder de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) valt;

verzoekt de regering de Kamer opties voor te leggen om het Inlichtingenbureau als private stichting om te vormen

tot een instantie waar democratische controle op wordt uitgeoefend en die valt onder de Wob;

verzoekt de regering tevens aan het Inlichtingenbureau te vragen tot die tijd vrijwillig aan Wob-verzoeken te voldoen en verantwoording af te leggen over zijn handelen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Kent.

Zij krijgt nr. 660 (26448).

De voorzitter:

Hartelijk dank. Daarmee komen we aan het einde van de eerste termijn van de Kamer. We gaan voor enkele minuten schorsen, zodat de minister de moties kan bekijken. Ik schors de vergadering voor drie minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de minister.

Minister Koolmees:

Dank u, mevrouw de voorzitter. Het galmt hier wel een beetje. Fijn om hier te zijn op de Dag van de Democratie. Ik zal de moties heel snel doorlopen.

Mevrouw Tielen begon met "de uitvoering is niet zo sexy, maar wel heel belangrijk". Dat klopt. Die wordt steeds belangrijker, ook gegeven alle problemen waar we de afgelopen jaren mee geconfronteerd zijn. De dag van de verantwoording vind ik zelf een heel goed idee. Ik wil de motie op stuk nr. 657 graag oordeel Kamer geven, wel met het verzoek om dan ook met de Kamer in overleg te treden over de vraag hoe we dat vorm kunnen geven, ook in verschillende commissies. Er zijn verschillende uitvoeringsorganisaties met veel data, zoals het UWV en de SVB, maar ook bijvoorbeeld het CBR of andere clubs. Het is misschien goed om met elkaar van gedachten te wisselen over hoe we dat kunnen vormgeven. Ik ben het heel erg eens met het "spreekt uit"-gedeelte in de motie, over het vooral contact hebben met mensen van de uitvoering. Dan krijg je beter zicht op de dilemma's en op wat er leeft op de werkvloer. Dat is hartstikke goed, dus oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 657 krijgt oordeel Kamer.

Minister Koolmees:

De tweede motie, die van de heer Van Dijk van de PvdA over "niet terugvorderen, tenzij", begrijp ik qua richting heel goed. We lopen nu de hardheden in de sociale zekerheid af. Daaronder vallen onder andere ook de hardheden in de terugvorderingspraktijk. Daar wil ik deze vraag in meenemen. Daarmee krijgt de motie op stuk nr. 658 oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 658 krijgt oordeel Kamer.

Minister Koolmees:

Naar aanleiding van de motie op stuk nr. 659 heb ik drie antwoorden. Ten eerste hebben we de verlaging van het percentage arbeidsongeschiktheid van 35% naar 15% al een keer uitgezocht. We hebben naar aanleiding van het advies van de Stichting van de Arbeid van een tijdje geleden al verschillende varianten verkend en gepresenteerd. Ik weet dat dit bij de vakbeweging een belangrijke wens is, die al een aantal jaren leeft. Het heeft natuurlijk wel allerlei budgettaire consequenties. Die hebben we in een eerdere brief in kaart gebracht voor uw Kamer.

Het tweede punt betreft het "spreek uit"-deel, dat uitsprekt dat het "wenselijk is". Dat is aan uw Kamer. Het is niet aan mij als demissionair minister om daar een oordeel over te vellen.

Ten slotte. Als deze motie wordt aangenomen, begrijp ik het deel "verzoekt de regering te inventariseren welke opties er zijn" niet helemaal, eerlijk gezegd. Enerzijds hebben we natuurlijk een bijstandsuitkering als een soort vangnet voor mensen die geen inkomen hebben. Tegelijkertijd zijn we wel bezig om mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn, zo veel mogelijk aan het werk te helpen. Daar is nog een wereld te winnen. Dat ben ik met de heer Van Kent eens. Maar als het gaat over welke andere opties er dan zijn, begrijp ik eigenlijk niet wat de motie dan van de regering vraagt. Misschien kan de heer Van Kent dat verduidelijken.

De voorzitter:

De heer Van Kent komt al naar de microfoon. Hij krijgt het woord.

De heer Van Kent (SP):

Dank daarvoor, voorzitter. De motie vraagt juist om die opties te inventariseren. Er staat hier "én geen werk én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering". Dat gaat dus nadrukkelijk niet over de bijstand, maar over de arbeidsongeschiktheidsuitkering zoals we die in Nederland kennen. Is er voor deze groep een oplossing te vinden? Het gaat om het inventariseren van die opties en het delen hiervan met de Kamer.

Minister Koolmees:

Ja, maar als iemand onder de 35% arbeidsongeschikt is, dan is er geen recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Als iemand dan geen ander inkomen heeft, dan heeft die persoon recht op de bijstand, tenzij hij een partner heeft met inkomen, want dan geldt in de bijstand de partnertoets en dan is er geen recht op een uitkering. Als de heer Van Kent bedoelt dat het gaat om mensen die als gevolg van de partnertoets geen inkomen hebben ... Met andere woorden, ik ben heel erg gemotiveerd om deze groep een kans te bieden op de arbeidsmarkt. Daarom zijn we via de regionale mobiliteitsteams ook bezig met begeleiding naar werk, met het zoeken naar banen. Ik begrijp niet zo goed welk kwadrant van de heer Van Kent nu verkend moet worden.

De heer Van Kent (SP):

Nou, volgens mij is de motie daar heel duidelijk over: "verzoekt de regering te inventariseren welke opties er zijn om te voorkomen dat arbeidsongeschikte werknemers én geen werk én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben", en die opties met de Kamer te delen. Volgens mij is het verzoek heel erg helder. De Kamer moet wat ons betreft een aantal opties voorgeschoteld krijgen om ervoor te zorgen dat de 35-minners die arbeidsongeschikt zijn, wel een uitkering krijgen.

Minister Koolmees:

Maar dat is dus al zo. Dat zei ik net al. Als mensen geen arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen en geen inkomen hebben, dan hebben deze mensen recht op een bijstandsuitkering, tenzij er een partner is ...

De heer Van Kent (SP):

Maar de motie gaat over een arbeidsongeschiktheidsuitkering, niet over een bijstandsuitkering.

Minister Koolmees:

Nee, dat staat er niet. Er staat: "welke opties er zijn om te voorkomen dat arbeidsongeschikte werknemers én geen werk én geen ..."

De heer Van Kent (SP):

"én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering". De motie moet wel goed gelezen worden.

Minister Koolmees:

Ja, maar het eerste deel van de spreekt-uitmotie gaat over het verlagen van de arbeidsongeschiktheidsdrempel van 35% naar 15%. Daarmee krijgt deze groep eigenlijk automatisch een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dus dit zijn de opties; laat ik het zo formuleren. Ik ben natuurlijk nooit te ... Hoe noem je dat? Nooit bokkig over het uitwerken van opties. Daar gaat het me niet om. Maar ik moet dan wel op zoek: in welk kwadrant zoekt de heer Van Kent dan de oplossing?

De voorzitter:

Tot slot.

De heer Van Kent (SP):

Volgens mij heeft de minister de motie niet helemaal goed gelezen en is hij nu verwarring aan het veroorzaken. In de motie staat heel duidelijk: én geen werk én geen arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het verzoek is om voor die groep een oplossing te vinden, dat te inventariseren en dat met de Kamer te delen. De motie is kraakhelder.

Minister Koolmees:

Nee, daar kunnen we nog steeds van gedachten over verschillen. Maar over een spreekt-uitmotie heb ik geen oordeel, want dat is niet aan mij, maar aan de Kamer. Als deze motie wordt aangenomen, zal ik proberen te inventariseren welke mogelijkheden er zijn, maar dan ga ik wel even met

u in overleg over de vraag wat dan precies toch de bedoeling is.

De voorzitter:

En daarmee krijgt zij oordeel Kamer?

Minister Koolmees:

Nee, nee, nee. Het is een spreekt-uitmotie. Het hoofddictum spreekt uit. Dat vraagt dus geen oordeel van mij.

De voorzitter:

Er zit ook een "verzoekt" in.

Minister Koolmees:

Ja, daarom zeg ik dat, als deze motie wordt aangenomen, ik kan inventariseren wat de mogelijkheden zijn. Maar het hoofddictum is een spreekt-uitdictum, althans ...

De voorzitter:

In ons parlement zien we natuurlijk vaker dat in één motie een "spreekt-uit" en een "verzoekt" staat. Even namens de Kamer. Ik hoor de minister zo: als de motie inderdaad wordt aangenomen, dan wordt zij wel als een motie met oordeel Kamer uitgevoerd. Dat is misschien een novum in deze zaal.

Minister Koolmees:

Ja maar voorzitter, mijn oordeel over de motie zegt of ik het eens ben met de intentie van hetgeen in de motie staat. Ik heb gezegd dat ik over het spreekt-uitdeel geen oordeel heb, want dat is aan de Kamer. Dat wordt niet aan de regering gevraagd. Een volgend verzoek is om te inventariseren welke opties er zijn. Ik denk dat, als je eerst uitspreekt dat de arbeidsongeschiktheidsdrempel naar beneden moet, dan een deel van het tweede verzoek niet meer noodzakelijk is. Want dan heb je deze groep niet meer. Laat ik het heel makkelijk maken voor u: oordeel Kamer. Maar daarbij doe ik dan wel het vriendelijke verzoek om na te denken over de formulering van de moties wat betreft de hiërarchie van de vragen aan de regering.

De voorzitter:

Daarmee krijgt deze motie oordeel Kamer. Tot slot op dit punt de heer Van Kent. Hij gunt de minister een koffie hoor ik.

Minister Koolmees:

Ik heb al koffie, dank u wel.

De voorzitter:

Dan gaan we naar de vierde motie, de motie op stuk nr. 660.

Minister Koolmees:

Ja. Deze motie is ook van de heer Van Kent en gaat over het Inlichtingenbureau. Daarin staan wel twee verzoeken aan de regering. Dat is dus heel duidelijk. Het eerste verzoek

aan de regering is om aan de Kamer opties voor te leggen om het Inlichtingenbureau als private stichting om te vormen. Dat wil ik graag doen. Dat kunnen we zeker ook verkennen. Ik kan het Inlichtingenbureau ook vragen om aan de Wob-verzoeken te voldoen, maar het is natuurlijk een private stichting en ik heb geen zeggenschap ten aanzien van het Inlichtingenbureau. Het is ook een samenwerking van gemeenten. Ik wil dat dus wel verzoeken aan het Inlichtingenbureau, maar ik kan dat niet afdwingen. Tegen deze achtergrond wil ik de motie oordeel Kamer geven.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 660 krijgt oordeel Kamer.

Daarmee komen we aan het eind van dit tweeminutendebat. Dank aan de minister.

De beraadslaging wordt gesloten.